

REFERAT SZKOLENIOWY

NA POSIEDZENIE

RADY PEDAGOGICZNEJ

Rola wychowawcza sztuki

Sztuka jest wielkim narzędziem wychowania człowieka. Jest ona zawsze wyzwoleniem człowieka z niewolniczej uległości wobec rzeczywistości istniejącej, która się nam narzuca.

Sztuka jest wielką szkołą kreatywności w całym zasięgu - od spostrzeżeń i wyobrażeń aż do abstrakcyjnych konstrukcji. Jest swoistym ocaleniem człowieka, zagubionego w chaosie wrażeń i doznań, siłą wyprowadzającą go na drogę, którą pragnie zobaczyć i którą decyduje się pójść. Sztuka jest zawsze stwarzaniem nowego świata, mającego swój własny kształt i swój własny sens. Gdy człowiek przechodzi przez ten świat i powraca do rzeczywistości empirycznej, widzieć ją zaczyna innymi oczyma, a możliwości jego działania stają się bogatsze i odważniejsze.

Głośna książka zredagowana pod auspicjami UNESCO przez specjalny komitet, który pracował pod przewodnictwem E. Faure'a, nosi charakterystyczny tytuł

„Uczyć się, aby być”. Jedną z tez tej książki jest uwydatnienie tego właśnie zadania wychowawczego, które niejednokrotnie dawniej, w epoce poprzedzającej naszą, było usuwane na plan nieraz bardzo daleki. Chodzi o to, że aczkolwiek - i nikt tego nie kwestionuje - wychowanie musi

przygotować człowieka do jego określonych funkcji społecznych i zawodowych, to jednak równocześnie, a może przede wszystkim, powinno być czynnikiem, dzięki którym jednostka ludzka może uzyskiwać pełniejsze poczucie własnego istnienia, zawdzięczone pełniejszemu rozwojowi jej aspiracji, uzdolnień i zamiłowań.

Wychowanie zapewniające kontakt ze sztuką jest wielką szkołą umiejętności przeżyć, zdobywania przeżyć nieinstrumentalnych, przeżyć, wobec których milnie gwar świata. Z tego punktu widzenia kultura estetyczna nie jest tylko sprawą informacji, znajomości rzeczy, trafności ocen. Najgłębsze podkłady kultury estetycznej stanowi ta właśnie potrzeba życia chwilą, ta właśnie uczuciowa umiejętność oddania się urokom piękna wówczas właśnie i całkowicie, gdy na nas działają.

Dziecko, które rozpoczęło naukę w szkole, ma ukształtowaną kulturę estetyczną przez dom. W szkole spotyka ludzi, którzy podejmują mniej lub bardziej świadome działania dla jego rozwoju, w tym także kultury estetycznej, wrażliwości na piękno. Jest to bardzo ważna sfera życia dziecka, przyczyniająca się do jego ogólnego rozwoju, poznania świata i samego siebie.

W literaturze podkreśla się rolę wychowawczą piękna, które nie tylko wzbogaca życie wewnętrzne, ale staje się siłą napędową działania, radości życia, rozwoju. Dziecko (zgodnie ze swoim poziomem rozumienia i sposobem postrzegania) zauważa piękno w otoczeniu. Rolą nauczyciela jest umiejętne wskazanie, zwrócenie uwagi na elementy otoczenia, dostarczające przeżyć estetycznych o znaczeniu pozytywnym dla rozwoju, przeżyć, wrażliwości dziecka. Nauczyciel nie powinien narzucać wzorów, ale poprzez

kierowanie uwagi dziecka na wartości piękna, uczyć dostrzegać i wybierać wartości estetyczne, zaspokajające jego potrzeby.

Przyroda, przedmioty użytkowe, obraz filmowy, obraz telewizyjny, ilustracje książkowe, plakat, wytwory sztuki odpustowej, obrazki - są najczęściej środkami kształtującymi poczucie piękna u dzieci. Nauczyciel jest pośrednikiem między wytworami różnych rodzajów sztuk pięknych a dzieckiem. Wraz z jego rozwojem, dojrzewaniem, kształtuje się jego poczucie piękna.

Człowiek sam jest wartością, wartości tworzy, a także dla jego specyficznego ludzkiego istnienia niezbędny okazuje się kontakt z wartościami funkcjonującymi w kulturze. Nie chodzi przy tym o przejmowanie wartości, czy też wiedzę o nich, lecz o ich doświadczenie i tworzenie: wartości nie rozwijane, nie podtrzymywane w istnieniu twórczym działaniem człowieka, giną. Wchodzą tu w grę na przykład wartości estetyczne, poznawcze, a więc różnego typu wartości kulturowe, a także wartości osobowe i moralne.

Zajęcia plastyczne muszą obudzić w dzieciach wrażliwość na piękno, czyli zdolność chwywania estetycznych wartości zjawisk. Zdolność jednak rozwija się na podstawie zrodzonej potrzeby, musi zatem powstać potrzeba estetycznego oceniania, czyli zainteresowanie estetyczne. Zainteresowania estetyczne konstytuują się w dwóch kierunkach: w działaniu twórczym, w rezultacie którego powstaje dzieło sztuki oraz w przeżyciu, kierunku kontemplacyjnym - estetycznego odczuwania.

Zajęcia plastyczne przede wszystkim kształcą umiejętność kontemplacji piękna. Dostrzegane przez dziecko piękno - w przyrodzie, w najbliższym otoczeniu - rozbudza w nim przeżycia estetyczne.

Praca i jej wyniki nadają podstawowy sens życiu każdego człowieka. W procesie pracy i dzięki niej każdy człowiek kształtuje w swoisty sposób także własną osobowość lub też zniekształca ją i deprawuje, ustosunkowując się do pracy niepoważnie. W życiu naszym nie tylko pojawia się miejsce na pracę i na estetyczne przeżywanie rzeczywistości, lecz na odwrót - pełne, prawdziwe ludzkie życie jest nie do pomyślenia- zarówno bez pracy, jak też bez piękna i sztuki.

Sztuka służy pracy opromieniając znoyny trud człowieka. Zdobywanie wiedzy i nauki oświeca umysł dziecka, obcowanie zaś ze sztuką rozświetla mu życie, rozwijając mu wyobraźnię oraz ucząc spostrzegać i doznawać piękno rzeczywistości.

Dostrzeganie piękna w przyrodzie, otoczeniu, w dziełach sztuki jest wartością dla każdego dziecka, dostarcza mu przeżyć estetycznych.

REFERAT SZKOLENIOWY

NA POSIEDZENIE

RADY PEDAGOGICZNEJ

Zainteresowania uczniów i ich wpływ na postępy w nauce - rola nauczyciela w kształtowaniu zainteresowań uczniów.

Każdy człowiek w okresie swego życia spotyka się z różnymi przedmiotami i sytuacjami. Gdy dany przedmiot lub sytuacja nabiera w oczach tego człowieka znaczenia, wówczas w jego świadomości kształtują się specyficzne nastawienia w kierunku zbadania i poznania danego przedmiotu lub sytuacji. Te właśnie nastawienia nazywamy **zainteresowaniami**.

Zainteresowanie odzwierciedla nasz stosunek do przedmiotów i zjawisk. Struktura i zakres zainteresowań mają duży wpływ na rozwój osobowości i postępowanie człowieka. Osoby, których zainteresowania koncentrują się na jednej dziedzinie mają ograniczony zakres zainteresowań intelektualnych co w znacznym stopniu ogranicza ich aktywność.

Ogromny wpływ na kształtowanie się zainteresowań wywiera środowisko, warunkuje ono rozwój i stabilizację zainteresowań.

Zainteresowania są integralnie związane z potrzebami. Potrzeby i zainteresowania są tymi elementami, które wywołują jak również ukierunkowują działanie. Gdy nie są zaspokojone potrzeby, wtedy życie jest trudne gdy nie ma nic interesującego lub gdy nie ma zainteresowań wtedy życie jest nudne. Niejednokrotnie zainteresowania człowieka rozwijają się

wbrew własnym potrzebom, uwarunkowane to jest wymaganiami życia społecznego, rozwojem nauki i sztuki.

W zainteresowaniach wyróżnia się: **treść, zakres, trwałość, dynamikę i podzielność.**

Zainteresowania mogą być zróżnicowane. Stanowi to ważną wskazówkę w konkretnej pracy pedagogicznej każdego nauczyciela, którego zadaniem jest również kształtowanie zainteresowań u swych wychowanków.

Zainteresowania mają duży i pozytywny wpływ na koncentrację uwagi, która jest szczególnie cenna w przebiegu uczenia się. Stanowią zatem jeden z bardzo ważnych czynników w procesie nauczania i uczenia się.

Nauczyciel w swej pracy dydaktyczno - wychowawczej nie tylko wyposaża uczniów w pewien określony system wiadomości i nawyków, ale również w dużym stopniu wywiera wpływ na kształtowanie się osobowości swych wychowanków, a tym także zainteresowań. Każdy nauczyciel, przydzielono klasę, stara się poznać wszystkich uczniów i w miarę upływu czasu gromadzi coraz więcej spostrzeżeń i obserwacji o całej klasie, jak i poszczególnych uczniach. Stąd też konieczny jest jego kontakt z domem rodzinnym lub opiekunami. Ocenia się ogólnie, że pojawienie się zainteresowań w pewnym okresie życia należy uznać za zjawisko pozytywne. Rozbudowane i właściwie ukierunkowane zainteresowania nie tylko ułatwiają wybór zawodu lecz stwarzają duże szanse znacznie efektywniejszej pracy w umiłowanej dziedzinie.

Zainteresowania uczniów przejawiają się szczególnie w przynależności do kół przedmiotowych w szkole, do organizacji pozaszkolnych, które zaspokajają dany rodzaj zainteresowania. W szkołach najliczniejsze są koła

naukowe takie jak: *matematyczne, polonistyczne, sportowe, techniczne*. Zadaniem tych kół jest pogłębianie i poszerzanie wiedzy o wybranym przez ucznia przedmiocie oprócz tego zdobywa odpowiednie sprawności i umiejętności, a to z kolei powoduje rozwój indywidualnych zainteresowań i uzdolnień uczniów, nie wolno nam również zapomnieć o doskonaleniu logicznego myślenia.

Kształtowanie zainteresowań u uczniów nie odbywa się wyłącznie podczas zajęć kół zainteresowań czy innych zajęć pozalekcyjnych. Bardzo ważną funkcję spełniają również lekcje. Jeżeli uczeń przyswajając nowe wiadomości odczuwa zadowolenie i przyjemność wówczas dąży do pogłębiania i poszerzania swojej wiedzy. Zainteresowanie przyczynia się do tego, że lekcje stają się ciekawsze, a efekty pracy wyższe.

Dobry nauczyciel wie o tym doskonale, że efekty jego pracy zależą w znacznym stopniu od niego samego. Możemy z całą pewnością stwierdzić, że rola nauczyciela w kształtowaniu zainteresowań uczniów jest ogromna i zainteresowania są warunkiem powodzenia dydaktycznego każdego ucznia.